

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 19. novembra 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Únie – Článok 21 ZFEÚ – Právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov – Osobitná trestnosť postihujúca medzinárodné únosy maloletých – Obmedzenie – Odôvodnenie – Ochrana dieťaťa – Proporcionalita“

Vo veci C-454/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Amtsgericht Heilbronn (Okresný súd Heilbronn, Nemecko) z 11. júna 2019 a doručený Súdnemu dvoru 14. júna 2019, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

ZW,

za účasti:

Staatsanwaltschaft Heilbronn,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory M. Vilaras, sudcovia N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin a K. Jürimäe (spravodajkyňa),

generálny advokát: G. Hogan,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- ZW, v zastúpení: M. Ehninger, Rechtsanwalt,
- nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl a D. Klebs, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: E. Montaguti a M. Wilderspin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 4. júna 2020,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: nemčina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 21 ZFEÚ, ako aj smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania začatého proti ZW v súvislosti s trestným činom únosu maloletej osoby.

Právny rámec

Haagsky dohovor z roku 1980

- 3 Cieľom Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí prijatého 25. októbra 1980 v Haagu (ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1980“) je podľa jeho článku 1 písm. a) najmä „zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnene premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo sú v ňom zadržované“.
- 4 Články 12 a 13 tohto dohovoru stanovujú pravidlá uplatniteľné v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa, ktorých cieľom je zabezpečenie jeho okamžitého návratu.
- 5 Haagsky dohovor nadobudol platnosť 1. decembra 1983. Všetky členské štáty Európskej únie sú jeho zmluvnými stranami.

Právo Únie

- 6 Podľa odôvodnení 2, 17 a 21 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. ES L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243):

„(2) Európska Rada v Tampere schválila zásadu vzájomného uznávania súdnych rozhodnutí ako základ na vytvorenie skutočného justičného priestoru a za prioritu označila právo styku s dieťaťom.

...

- (17) V prípadoch neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa sa má bez odkladu dosiahnuť návrat dieťaťa, a na tento účel by sa mal naďalej uplatňovať Haagsky dohovor [z roku 1980], doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä jeho článkom 11. Súdny členský štát, do ktorého bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo v ktorom je zadržované, majú mať možnosť zabrániť jeho návratu v osobitných a náležite odôvodnených prípadoch. Takéto rozhodnutie by sa však mohlo nahradiť následným rozhodnutím súdu členského štátu, v ktorom malo dieťa svoje obvyklý pobyt predtým, než došlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu. Ak by takýto rozsudok ukladal návrat dieťaťa, návrat by sa mal uskutočniť bez potreby osobitného konania o uznaní a výkone takéhoto rozsudku v členskom štáte, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržované.

...

(21) Uznávanie a výkon rozsudkov vydaných v členskom štáte sa má zakladať na zásade vzájomnej dôvery a dôvody neuznania by sa mali obmedziť na najnutnejšie minimum.“

Nemecké právo

7 § 25 Strafgesetzbuch (Trestný zákonník), nazvaný „Určenie páchatela trestného činu“, stanovuje:

„1. Ako páchatel sa potrestá ten, kto sa trestného činu dopustí sám alebo na to použije inú osobu.

2. Ak viaceré osoby spáchajú trestný čin spoločne, potrestá sa každá z nich ako páchatel (spolupáchatelia).“

8 § 235 Trestného zákonníka, nazvaný „Únos maloletej osoby“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Trestom odňatia slobody až do piatich rokov alebo peňažným trestom sa potrestá ten, kto rodičom, jednému z rodičov, poručníkovi alebo opatrovníkovi odoberie alebo zadržáva

(1) osobu mladšiu ako osemnásť rokov násilím, vyhrážaním sa ťažkou ujmom alebo ľstou, alebo

(2) dieťa, ktoré nie je jeho rodinným príslušníkom.

2. Rovnako sa potrestá ten, kto dieťa

(1) jeho rodičom, jednému z rodičov, poručníkovi alebo opatrovníkovi odoberie, s cieľom premiestniť ho do zahraničia alebo

(2) zadržáva v zahraničí po tom, čo tam dieťa premiestnil alebo tam dieťa odišlo.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

9 ZW, rumunská štátna príslušníčka, je matkou AW, maloletého dieťaťa narodeného v Rumunsku. ZW žije oddelene od otca dieťaťa, rumunského štátneho príslušníka žijúceho v Rumunsku. Podľa rumunského práva majú obaja rodičia spoločne rodičovské práva a povinnosti k dieťaťu.

10 V roku 2009 sa ZW usadila v Nemecku. Dieťa sa k nej neskôr pripojilo.

11 V marci 2013 bolo dieťa z dôvodu problémov so správaním umiestnené so súhlasom rodičov do zariadenia na pomoc maloletým osobám.

12 Uznesením zo 14. novembra 2014 Amtsgericht Heilbronn (Okresný súd Heilbronn, Nemecko) odňal rodičom okrem iného právo rozhodovať o mieste pobytu dieťaťa a toto právo zveril opatrovníkovi v rámci čiastočného prenesenia rodičovských práv a povinností, tzv. „kolíznemu opatrovníkovi“ (*Ergänzungspflegeschaft*). Po viacerých nevydarených pokusoch o umiestnenie dieťaťa do rôznych zariadení sa dieťa vrátilo k ZW so súhlasom tohto opatrovníka.

13 Listom z 3. augusta 2017 Jugendamt Heilbronn (Úrad starostlivosti o mládež Heilbronn, Nemecko) požiadal, aby sa rodičovské práva a povinnosti vrátili ZW. K tomuto z doposiaľ neobjasnených príčin nedošlo.

- 14 Začiatkom decembra 2017 vzal otec dieťa do Rumunska, kde odvtedy obaja žijú. ZW s týmto premiestnením súhlasila, ale bez toho, aby sa preukázalo, či sa jej súhlas týkal len jednej návštevy počas obdobia Vianoc v roku 2017 alebo trvalého návratu dieťaťa do Rumunska. Ani Jugendamt Heilbronn (Úrad starostlivosti o mládež Heilbronn), ani opatrovník neboli vopred informovaní o tomto premiestnení.
- 15 Po tom, čo opatrovník podal trestné oznámenie na rodičov dieťaťa z dôvodu tohto premiestnenia, sa pred Amtsgericht Heilbronn (Okresný súd Heilbronn) začalo trestné stíhanie proti ZW pre trestný čin únosu maloletej osoby spáchaného v spolupáchateľstve v zmysle ustanovení § 25 ods. 2 a § 235 ods. 2 bodu 2 Trestného zákonníka.
- 16 Tento súd sa pýta na zlučiteľnosť § 235 Trestného zákonníka s právom Únie. Uplatnenie tohto ustanovenia by totiž podľa neho jednak mohlo predstavovať neodôvodnené obmedzenie voľného pohybu občanov Únie. Toto ustanovenie podľa jeho názoru takisto zavádza rozdielne zaobchádzanie s nemeckými štátnymi príslušníkmi a so štátnymi príslušníkmi iných členských štátov, keďže s týmito štátnymi príslušníkmi uvedenými na druhom mieste sa zaobchádza rovnako ako so štátnymi príslušníkmi tretích krajín. V tejto súvislosti je trestnosť podľa § 235 ods. 2 bodu 2 Trestného zákonníka, ktorý postihuje medzinárodné únosy detí, širšia než trestnosť podľa § 235 ods. 1 bodu 1 tohto zákona, ktorý postihuje únosy detí na nemeckom území, a môže sa výraznejšie dotknúť občanov Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov než Spolkovej republiky Nemecko.
- 17 Uvedený súd sa napokon pýta, či je v prípade nezlučiteľnosti § 235 Trestného zákonníka s právom Únie povinný neuplatniť toto ustanovenie vo veci samej z dôvodu prednosti práva Únie.
- 18 Za týchto okolností vnútroštátny súd rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa... primárne a/alebo sekundárne právo [Únie], najmä [smernica 2004/38], v zmysle rozsiahleho práva občana Únie voľne sa pohybovať a zdržiavať v rámci územia členských štátov, vykladať tak, že sa vzťahuje aj na vnútroštátne trestnoprávne ustanovenia?
2. V prípade kladnej odpovede na túto otázku: bráni výklad... primárneho a/alebo sekundárneho práva [Únie] uplatneniu vnútroštátneho trestnoprávneho ustanovenia, na základe ktorého sa má potrestať zadržovanie dieťaťa pred jeho opatrovníkom v zahraničí, ak toto ustanovenie nerozlišuje, či ide o [členské] štáty Európskej únie alebo tretie krajiny?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

- 19 Nemecká vláda tvrdí, že prejudiciálne otázky sú neprípustné z dôvodu, že nie sú relevantné pre rozhodnutie sporu vo veci samej. Skutky vytýkané ZW ako jedinej obvinenej vo veci samej podľa nej nemajú nijakú súvislosť s výkonom práva na voľný pohyb priznaného ZW, keďže ZW neopustila, ani sa nepokúsila opustiť nemecké územie. Vzhľadom na to, že pochybnosti vnútroštátneho súdu, pokiaľ ide o zlučiteľnosť § 235 Trestného zákonníka s právom Únie, sú založené na skutkových situáciách, ktoré predpokladajú premiestnenie ZW do iného členského štátu, vychádzajú tak z hypotetických úvah, ktoré nesúvisia so sporom vo veci samej.

- 20 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je konanie zavedené článkom 267 ZFEÚ nástrojom spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého im Súdny dvor poskytuje výklad práva Únie potrebný pre tieto súdy na vyriešenie sporu, ktorý prejednávajú (rozsudok zo 6. septembra 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, bod 18 a citovaná judikatúra).
- 21 V rámci tejto spolupráce prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdny dvor. Preto ak sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok zo 6. septembra 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, bod 19 a citovaná judikatúra).
- 22 Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdny dvor neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť návrh vnútroštátneho súdu len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi poznatkami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok zo 6. septembra 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, bod 20 a citovaná judikatúra).
- 23 V prejednávanej veci treba po prvé pripomenúť, že občianka Únie, akou je ZW, štátna príslušníčka členského štátu, ktorá sa presťahovala do iného členského štátu, využila svoju slobodu pohybu, takže jej situácia patrí do pôsobnosti práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. februára 2015, Martens, C-359/13, EU:C:2015:118, bod 22, a z 13. novembra 2018, Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, bod 27 a citovanú judikatúru).
- 24 Po druhé zo skutočností uvedených vnútroštátnym súdom jednoznačne vyplýva, že § 235 ods. 2 bod 2 Trestného zákonníka, ktorého zlučiteľnosť s právom Únie tento súd spochybňuje, predstavuje právny základ trestného stíhania začatého vo veci samej proti ZW ako spolupáchateľke medzinárodného únosu jej dieťaťa. V tejto súvislosti, ako vyplýva z bodu 16 tohto rozsudku, vnútroštátny súd podrobne vysvetlil dôvody, pre ktoré sa domnieva, že odpoveď na prejudiciálne otázky je nevyhnutná na to, aby mohol rozhodnúť v spore vo veci samej.
- 25 Za týchto podmienok nie je zjavné, že by požadovaný výklad práva Únie nemal žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej. Návrh na začatie prejudiciálneho konania je preto prípustný.

O veci samej

- 26 Svojimi prejudiciálnymi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu právneho predpisu členského štátu, podľa ktorého za skutok, ktorý spočíva v tom, že rodič zadržáva pred ustanoveným opatrovníkom svoje dieťa, ktoré sa nachádza v inom členskom štáte, možno uložiť trestnoprávnu sankciu aj v prípade neexistencie použitia násillia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti, zatiaľ čo v prípade, že sa dieťa nachádza na území prvého uvedeného členského štátu, bude ten istý skutok trestný len v prípade použitia násillia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti.

Úvodné poznámky

- 27 V rozsahu, v akom sa vnútroštátny súd pýta na zlučiteľnosť vnútroštátneho ustanovenia trestného práva s právom Únie, treba pripomenúť, že hoci trestnoprávna úprava a pravidlá trestného konania v zásade patria do právomoci členských štátov, z ustálenej judikatúry vyplýva, že právo Únie stanovuje obmedzenia tejto právomoci. Vnútroštátne trestnoprávne ustanovenia totiž nemôžu diskriminovať osoby, ktorým právo Únie priznáva právo na rovnaké zaobchádzanie, ani obmedzovať základné slobody zaručené právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 2. februára 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, bod 19, a z 26. februára 2019, Rimševičs a ECB/Lotyšsko, C-202/18 a C-238/18, EU:C:2019:139, bod 57). Ak je takéto ustanovenie nezlučiteľné so zásadou rovnosti zaobchádzania alebo s jednou zo základných slobôd zaručených právom Únie, prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie a zabezpečiť ich plný účinok, ponechať toto ustanovenie neuplatnené (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. apríla 2011, El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, bod 61 a citovanú judikatúru).
- 28 Okrem toho, keďže sa vnútroštátny súd svojimi otázkami pýta na výklad práva Únie bez toho, aby odkazoval na jeho osobitné ustanovenie, treba uviesť, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora článok 21 ZFEÚ obsahuje nielen právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, ale aj zákaz akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. júna 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, bod 31 a citovanú judikatúru).
- 29 V dôsledku toho je potrebné preskúmať otázky položené vnútroštátnym súdom len z hľadiska tohto ustanovenia.

O existencii obmedzenia voľného pohybu občanov Únie

- 30 Treba pripomenúť, že vnútroštátna právna úprava, ktorá niektorých štátnych príslušníkov členského štátu znevýhodňuje len z toho dôvodu, že uplatnili svoju slobodu pohybu a pobytu na území iného členského štátu, predstavuje obmedzenie slobôd, ktoré sú v článku 21 ods. 1 ZFEÚ priznané každému občanovi Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. októbra 2008, Grunkin a Paul, C-353/06, EU:C:2008:559, bod 21; z 26. februára 2015, Martens, C-359/13, EU:C:2015:118, bod 25 a citovanú judikatúru, a z 8. júna 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, bod 35).
- 31 V prejednávanej veci § 235 Trestného zákonníka v odseku 1 bode 1 stanovuje uloženie trestu odňatia slobody v trvaní do piatich rokov alebo peňažného trestu akejkoľvek osobe, ktorá odoberie alebo zadržáva rodičom, jednému z rodičov, poručníkovi alebo opatrovníkovi osobu mladšiu ako 18 rokov násilím, vyhrázaním sa ťažkou ujmou alebo ľstou, a v odseku 2 bode 2 stanovuje rovnaký trest pre toho, kto dieťa rodičom, jednému z rodičov, poručníkovi alebo opatrovníkovi zadržáva v zahraničí po tom, čo tam dieťa premiestnil alebo tam dieťa odišlo.
- 32 Podľa vysvetlení poskytnutých zo strany vnútroštátneho súdu najmä z § 235 Trestného zákonníka vyplýva, že za samotnú skutočnosť, že rodič zadržáva svoje dieťa pred opatrovníkom, ktorému bolo priznané právo rozhodovať o mieste pobytu dieťaťa, možno uložiť trestnoprávnu sankciu podľa odseku 2 bodu 2 tohto paragrafu v prípade, ak rodič zadržáva dieťa v inom členskom štáte Únie, rovnakým spôsobom, ako keby ho zadržával v tretej krajine, a to aj v prípade, že k tomu nedošlo s použitím násilia, vyhrážania sa ťažkou ujmou alebo ľstou. Naopak, ak je dieťa zadržávané na nemeckom území, možno iba v prípade použitia násilia, vyhrážania sa ťažkou ujmou alebo ľstou postihnúť konanie spočívajúce v tom, že rodič odmietne vydať dieťa opatrovníkovi, trestnoprávnou sankciou podľa odseku 1 bodu 1 uvedeného paragrafu.
- 33 § 235 Trestného zákonníka tak rozlišuje medzi tým, či je dieťa zadržávané jeho rodičom na nemeckom území alebo mimo neho, najmä v inom členskom štáte Únie. Toto rozlišovanie je založené len na skutočnosti, že dieťa je premiestnené z nemeckého územia do iného členského štátu Únie.

- 34 Pokiaľ ide o prípad dieťaťa zadržovaného v inom členskom štáte ako v Spolkovej republike Nemecko, osobitná trestnosť podľa § 235 ods. 2 bodu 2 Trestného zákonníka môže v skutočnosti ovplyvniť predovšetkým občanov Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov a ktorí využili svoju slobodu pohybu a pobytu a usadili sa v Nemecku. U týchto občanov totiž existuje vyššia pravdepodobnosť, ako u nemeckých štátnych príslušníkov, že budú môcť premiestniť alebo poslať svoje dieťa do iného členského štátu, najmä do svojho štátu pôvodu, a tam ho zadržiavať, a to najmä pri svojom návrate do tohto štátu.
- 35 Z toho vyplýva, ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 27 svojich návrhov, že § 235 ods. 2 bod 2 Trestného zákonníka stanovuje rozdielne zaobchádzanie, ktoré môže ovplyvniť, či dokonca obmedziť voľný pohyb občanov Únie v zmysle článku 21 ZFEÚ.

O odôvodnení obmedzenia

- 36 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora obmedzenie voľného pohybu občanov Únie, ktoré je ako vo veci samej nezávislé od štátnej príslušnosti dotknutých osôb, môže byť odôvodnené len vtedy, ak vychádza z objektívnych dôvodov všeobecného záujmu a je primerané cieľu, ktorý legitímne sleduje dotknuté vnútroštátne právo. Opatrenie je primerané vtedy, ak popritom, že je spôsobilé realizovať sledovaný cieľ, nejde nad rámec toho, čo je potrebné na jeho dosiahnutie [rozsudky z 5. júna 2018, Coman a i., C-673/16, EU:C:2018:385, bod 41 a citovaná judikatúra, a z 25. júla 2018, A (Pomoc pre osobu so zdravotným postihnutím), C-679/16, EU:C:2018:601, bod 67].
- 37 V prejednávanej veci nemecká vláda vo svojich písomných pripomienkach predložených Súdnemu dvoru uviedla, že osobitná trestnosť uvedená v § 235 ods. 2 bode 2 Trestného zákonníka slúži na ochranu výkonu rodičovských práv a povinností a na ochranu práv dieťaťa, a na predchádzanie a boj proti medzinárodným únosom detí, vzhľadom na praktické ťažkosti pri dosahovaní návratu dieťaťa zadržovaného v cudzine, vrátane prípadu, keď sa dieťa nachádza v inom členskom štáte.
- 38 Z dôvodovej správy k § 235 Trestného zákonníka, na ktorú táto vláda odkazuje, konkrétne vyplýva, že táto trestnosť bola zavedená z dôvodu ťažkostí s vykonaním nemeckého súdneho rozhodnutia týkajúceho sa starostlivosti o dieťa v inom členskom štáte, ako aj z dôvodu závažnosti všetkých medzinárodných únosov, najmä ak bolo dieťa premiestnené do štátu, ktorý patrí do odlišnej kultúrnej oblasti (*Staat eines anderen Kulturkreises*), a keď nemožno dosiahnuť jeho okamžitý návrat.
- 39 Treba teda usudzovať, že tieto dôvody sú neoddeliteľne spojené s ochranou dieťaťa a jeho základných práv.
- 40 Podľa judikatúry Súdneho dvora ochrana dieťaťa predstavuje legitímny záujem, ktorý môže v zásade odôvodniť obmedzenie základnej slobody zaručenej Zmluvou o FEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. februára 2008, Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, bod 42). To isté platí v prípade ochrany základných práv dieťaťa, ktoré sú ustanovené v článku 24 Charty základných práv Európskej únie.
- 41 Dôvody uvádzané nemeckou vládou teda patria medzi objektívne dôvody všeobecného záujmu v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 36 tohto rozsudku.
- 42 Z judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že nie je nevyhnutné, aby opatrenia vydané členským štátom na ochranu práv dieťaťa zodpovedali koncepcii zdieľanej všetkými členskými štátmi, pokiaľ ide o úroveň a spôsoby tejto ochrany. Keďže táto koncepcia sa môže meniť v jednotlivých členských štátoch v závislosti od úvah najmä morálneho a kultúrneho charakteru, treba priznať členským štátom určitú mieru voľnej úvahy. Hoci je pravda, že v prípade neexistencie harmonizácie v rámci Únie prináleží členským štátom rozhodnúť, na akej úrovni majú v úmysle zabezpečiť ochranu dotknutého záujmu,

nič to nemení na skutočnosti, že táto voľná úvaha sa musí vykonávať v súlade s povinnosťami vyplývajúcimi z práva Únie, najmä požiadavkami uvedenými v bode 36 tohto rozsudku (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. februára 2008, *Dynamic Medien*, C-244/06, EU:C:2008:85, body 44 až 46).

- 43 V tejto súvislosti je trestnosť, ktorej cieľom je postihovať medzinárodné únosy detí, vrátane prípadu, keď k nim dochádza zo strany rodiča, v zásade spôsobilá zabezpečiť najmä z dôvodu svojho odradzujúceho účinku ochranu detí pred takýmito únosmi, ako aj záruku ich práv. Uplatnenie ustanovenia, ktoré stanovuje takúto trestnosť, okrem toho prispieva k dosiahnutiu cieľa boja proti týmto únosom v záujme ochrany detí.
- 44 Takáto trestnosť však nesmie ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie legitímneho cieľa, ktorý sleduje.
- 45 S výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa však zdá, že nemecký zákonodarca sa domnieva, že ochrana dieťaťa a jeho práv pred rizikom únosu nevyžaduje, aby jeho únos rodičom bol v zásade a v každom prípade trestne postihnuteľný. Zatiaľ čo medzinárodné únosy detí ich rodičmi možno ako také potrestať trestnoprávnou sankciou na základe § 235 ods. 2 bodu 2 Trestného zákonníka, neplatí to v prípade únosu dieťaťa jeho rodičom, keď je dieťa zadržované na nemeckom území, pretože za takýto čin sa v súlade s § 235 ods. 1 bodom 1 Trestného zákonníka ukladá trestnoprávna sankcia len v prípade použitia násilia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti.
- 46 Je nesporné, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že osobitná trestnosť uvedená v § 235 ods. 2 bode 2 Trestného zákonníka, ako aj posilnená úroveň ochrany dieťaťa, ktorú toto ustanovenie zavádza, sú založené na úvahe, podľa ktorej by v prípade premiestnenia dieťaťa mimo nemeckého územia, jeho návrat na toto územie a k nositeľovi opatrovnických práv narážal – rovnako ako uznávanie nemeckých súdnych rozhodnutí – na praktické ťažkosti.
- 47 Treba však usudzovať, že trestnosť, podľa ktorej na postihovanie postačuje len skutočnosť, že rodič alebo obaja rodičia dieťaťa zadržovaného v inom členskom štáte toto dieťa odmietnu vydať druhému rodičovi, poručníkovi alebo opatrovníkovi, aj v prípade, že nedošlo k použitiu násilia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti, prekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa, a to v situácii, keď sa zadržanie dieťaťa na území dotknutého členského štátu postihuje len vtedy, ak došlo k použitiu násilia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti.
- 48 Argumentácia založená v podstate na domnienke, že je nemožné alebo nadmerne ťažké dosiahnuť uznanie súdneho rozhodnutia týkajúceho sa starostlivosti o dieťa v inom členskom štáte a v prípade medzinárodných únosov jeho okamžitý návrat, by totiž viedla k tomu, že členské štáty by boli postavené na jednu úroveň s tretími krajinami a bola by v rozpore s pravidlami a duchom nariadenia č. 2201/2003.
- 49 Toto nariadenie je, ako vyplýva z jeho odôvodnení 2 a 21, založené na zásade vzájomného uznávania súdnych rozhodnutí, ktorá je základom na vytvorenie skutočného justičného priestoru, ako aj na zásade vzájomnej dôvery. Podľa ustálenej judikatúry táto zásada konkrétne ukladá každému členskému štátu, aby vychádzal z toho, že okrem výnimočných okolností všetky ostatné členské štáty dodržia právo Únie a najmä základné práva týmto právom uznané [pozri v tomto zmysle stanovisko 2/13 z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 191, a rozsudok z 25. júla 2018, *Minister for Justice and Equality* (Nedostatky súdneho systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 36].
- 50 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 21 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu právneho predpisu členského štátu, podľa ktorého za skutok, ktorý spočíva v tom, že rodič zadržáva pred ustanoveným opatrovníkom svoje dieťa, ktoré sa nachádza v inom členskom štáte, možno uložiť trestnoprávnu sankciu aj v prípade neexistencie

použitia násilia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti, zatiaľ čo v prípade, ak sa dieťa nachádza na území prvého uvedeného členského štátu, bude ten istý skutok trestný len v prípade použitia násilia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti.

O trovách

- 51 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 21 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu právneho predpisu členského štátu, podľa ktorého za skutok, ktorý spočíva v tom, že rodič zadržáva pred ustanoveným opatrovníkom svoje dieťa, ktoré sa nachádza v inom členskom štáte, možno uložiť trestnoprávnu sankciu aj v prípade neexistencie použitia násilia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti, zatiaľ čo v prípade, ak sa dieťa nachádza na území prvého uvedeného členského štátu, bude ten istý skutok trestný len v prípade použitia násilia, vyhrážania ťažkou ujmou alebo ľsti.

Podpisy